

PRÀCTIQUES REFLEXIVES ENTORN DE LA MEDIACIÓ ORAL PLURILINGÜE: APRENDRE PER ACTUAR I ACTUAR PER APRENDRE

Maria González-Davies

*Professora titular a la FPCEE-Blanquerna (U. Ramon Llull). Va codirigir la secció d'anglès de l'Escola d'Idiomes Moderns (U. Barcelona) i va ser cap del Departament de Traducció de la Universitat de Vic. En l'actualitat és la directora del grup de recerca CILCEAL, que treballa sobre el desenvolupament de les competències interculturals i interlingüístiques en l'ensenyament i aprenentatge de llengües, i coordina el MA de Formació del Professorat de Secundària (URL). És l'autora de llibres com *Multiple Voices in the Translation Classroom* (2004) i coeditora del llibre *The-Routledge-Handbook-of-Translation-and-Education* (2020).*

Si volem reeixir, no podem aïllar la gramàtica ni el lèxic, sinó que s'han de contextualitzar dins les nostres programacions de forma ecològica i significativa

---

1. Es poden interioritzar les estructures, les expressions i el lèxic mitjançant la pràctica contextualitzada de les destreses interpersonals?

Per què ens costa tant la pràctica de l'oralitat a l'aula? De vegades la necessitat inconscient de controlar tot el que està passant pot fer perdre als nostres nois i noies oportunitats per comunicar-se i testar la seva capacitat d'interactuar amb les persones que els envolten.

Com sabem, la gramàtica i el lèxic, com qualsevol altre coneixement que hem d'interioritzar, no es poden estudiar de forma descontextualitzada. El cervell no funciona només per compartiments, sinó que ja s'està comprovant en diversos estudis des de diferents camps que les persones que presenten xarxes neuronals clarament connectades aprenen amb més èxit.

Per tant, si volem reeixir, no podem aïllar la gramàtica ni el lèxic, sinó que s'han de contextualitzar dins les nostres programacions de forma ecològica i significativa. Així relacionarem la capacitat d'anàlisi amb la capacitat de síntesi dels nostres estudiants, aconseguint un aprenentatge holístic i natural, és a dir, els ajudarem a transferir els coneixements relacionant allò que ja saben amb el nou aprenentatge. Així doncs a partir de tasques contextualitzades i significatives, integraran coneixements i procediments, actuaran, reflexionaran i, finalment, es coneixeran millor.

I tot això depèn de maneres d'iniciar, desenvolupar, situar i avaluar les converses a l'aula.

2. Com podem connectar les llengües i els conceptes? La conceptualització translingüística

"Fa remoure això, eh?", aquesta és una frase d'un dels meus estudiants mentre estava concentrat en la realització d'una tasca plurilingüe grupal que ens permet presentar una

primera premissa general: no pot donar-se l'aprenentatge sense reflexió ni sense l'aplicació d'aquestes reflexions a la pràctica. Proposem que aquesta reflexió activa es dugui a terme en totes les llengües curriculars i, de forma no vinculant, amb les llengües d'origen que puguin existir a un mateix grup-classe. Així, l'estudi sistematitzat de les similituds i diferències entre sistemes lingüístics incentivarà la capacitat d'anàlisi i de transferència del coneixement.

Amb la finalitat de portar aquest procés a terme de forma pràctica com a part del projecte lingüístic de centre i de les programacions integrades interllengües del centre, proposem aplicar la "conceptualització translingüística", que descrivim com: "la capacitat de connectar i expressar el mateix concepte de manera eficient en diferents idiomes (per exemple, quantitat, educació...)" (Esteve i González-Davies 2016).

És a dir, podem treballar com s'expressa la cortesia, o com expresseu desitjos en diferents llengües comparant i contrastant estructures i fórmules. Pel que fa al lèxic, podem confeccionar glossaris sobre la marxa amb imatges i paraules, i grafies diferents, segons els interessos i nivells dels estudiants. Per exemple, fem servir aquesta graella un cop els estudiants hagin treballat sobre unes indicacions orals plurilingües per planificar "Un dia a París", reproduint una realitat amb què es poden trobar quan viatgin (trobareu més exemples a González-Davies 2004 i a Esteve i González-Davies 2016):

CONNECTEM LLENGÜES! Utilitza la graella per incloure-hi paraules, estructures i expressions que t'hagin ajudat a entendre el text oral plurilingüe presentat pel guia turístic a partir de les connexions que hagi pogut establir entre la llengua que estàs treballant ara i les llengües que ja coneixes.

Estratègies de reconeixement: Pots afegir-hi altres estratègies de reconeixement a part de les que et facilitem. Per exemple: categoria gramatical similar, posició similar al text, divisió de la paraula en parts significatives (prefixos, sufixos), referent

ALEMANY	CONNEXIÓ	ESTRATÈGIA
Willkommen in Paris!	<i>English:</i> Welcome, In (to), Paris	<i>Similitud</i> lèxica i posició al text. <i>Diferència:</i> canvi de preposició

L'èmfasi en la conceptualització translingüística ha resultat ser una pràctica eficient per relacionar conceptes i per contrastar gramàtiques i lèxic de forma explícita. Així evitem l'ensenyament compartimentat d'assignatures, d'una banda, i repetir conceptes a cada

classe, d'altra. No partim de la gramàtica o la paraula, sinó del concepte que expressen. A més, en l'àmbit del centre, permet establir sinergies positives entre els docents de llengües i inclús entre els docents d'altres assignatures (en contextos AICLE, per exemple). Hem vist que aquesta reflexió metalingüística reforça l'aprenentatge tant en relació amb la llengua que s'està aprenent com en relació amb les altres llengües que coneix l'alumne.

L'èmfasi en la conceptualització translingüística ha resultat ser una pràctica eficient per relacionar conceptes i per contrastar gramàtiques i lèxic de forma explícita. Així evitem l'ensenyament compartimentat d'assignatures, d'una banda, i repetir conceptes a cada classe, d'altra.

---

3. Com podem programar, dissenyar i avaluar tasques d'oralitat plurilingüe de forma sistemàtica i amb qualitat?

Proposem com a punts de referència orientatius que ens poden ajudar a programar, avaluar i avançar en el desenvolupament de l'oralitat plurilingüe els quatre modes que trobarem amb descriptors detallats al [Companion Volume with New Descriptors](#) del *Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües* (2018): Recepció, Producció, Interacció i Mediació.

Per qüestions d'espai, aquí presentem de forma esquemàtica les categories bàsiques relacionades amb l'oralitat:

- **Recepció:** implica rebre i processar *input* i activar els esquemes adequats per construir significat i elucidar-ne la intenció comunicativa (p. 54):
  - a. comprensió oral
  - b. comprensió audiovisual
- **Producció:** inclou aprendre les convencions dels gèneres orals i escrits (formals i informals) (p. 70):
  - a. Producció oral, que inclou monòlegs i parlar en públic
- **Interacció:** implica la coconstrucció del discurs entre dos o més interlocutors (p. 83):
  - a. Interacció oral
  - b. interacció en línia

- **Mediació:** l'aprenent actua com a agent social i ajuda a coconstruir significat, de vegades en la mateixa llengua i de vegades entre llengües (p. 103):
  - a. Treball en grups, que inclou col·laborar i liderar.
  - b. Facilitar espais pluriculturals actuant com a intermediaris.

A tall d'exemple, recollim un indicador de nivell A1 relacionat amb la competència comunicativa oral, així com amb l'adquisició de les competències orals plurilingüe i pluricultural, que ens poden ajudar a programar i avaluar a partir del document esmentat (2018, 124-127).

A1_COMPETÈNCIA COMUNICATIVA ORAL

VOCABULARI	GRAMÀTICA	FLUÏDESA
Presenta un repertori bàsic de paraules/signes i expressions relacionades amb la pràctica de situacions específiques	Mostra un control bàsic d'algunes construccions gramaticals i construccions sintàctiques senzilles	Pot gestionar expressions breus i aïllades amb moltes pauses per articular les paraules / signes que no li són familiars i reparar la comunicació.

A1_CONSTRUÏNT EL REPERTORI PLURICULTURAL

Pot reconèixer diferents formes de numerar, mesurar distàncies, dir l'hora, etc.

A1_CONSTRUÏNT EL REPERTORI PLURILINGÜE

Pot utilitzar un repertori limitat en diferents llengües per fer una transacció oral bàsica sobre temes quotidians amb un interlocutor col·laborador

A1_COMPRENSIÓ PLURILINGÜE

Pot comprendre anuncis orals breus, articulats de forma clara, reconstruint allò que ha entès de les versions disponibles en diferents llengües.

4. Quines dinàmiques d'aula afavoreixen l'aprenentatge de l'oralitat plurilingüe? Connexió, cooperació i contextualització

En un enfocament plurilingüe integrador (EPI) afavorim entorns cooperatius d'aprenentatge i fugim de la creença (sense fonament) que les llengües s'emmagatzemen

en compartiments estancs. Aquí integrem les pràctiques plurilingües naturals que utilitzem fora de l'aula tot fugint de fer veure que no sabem altres llengües.

Aquestes pràctiques incideixen principalment en un ús raonat i connectat de totes les llengües curriculars alhora que promou el reconeixement de les llengües d'origen presents a l'aula. Les pràctiques concretes poden ser les següents (trobareu exemples d'aula al final d'aquest article):

- **Traducció interactiva:** la traducció entesa no com a un exercici escrit descontextualitzat i artificial per avaluar estructures i expressions, sinó com a eina de comunicació autèntica, escrita i parlada, utilitzada sovint en la vida real.
- [Narratives \(interculturals\) autobiogràfiques:](#) l'ús de les narratives personals (orals, escrites i gràfiques) com a eina de descoberta de la identitat plurilingüe i pluricultural pròpia, i la dels companys i companyes permet entendre millor el món global i incentivar la reflexió crítica sobre les respostes que donem i el nostre posicionament davant la inclusió.
- **Canvi informat de codis lingüístics (*code-switching*):** les tasques de canvi de codi lingüístic permeten als estudiants iniciar el pensament metalingüístic i sensibilitzar-los cap a *percebre* les similituds, diferències i connexions interlingüístiques com a prerrequisit per a l'aprenentatge (Corcoll i González Davies 2018).

Aquestes pràctiques plurilingües, espontànies en entorns informals, però sovint no ben vistes a l'ensenyament formal i, per tant, normalment no sistematitzades ni integrades, es coneixen com a eines de transllenguatge i són les que aplicarem per desenvolupar la competència plurilingüe i intercultural dels nostres alumnes. Com diu el document del [Model lingüístic del sistema educatiu català](#) (2018, 44): “[P]erquè els alumnes puguin desenvolupar-se adequadament cal incorporar l'ensenyament i l'aprenentatge de l'oralitat de manera sistemàtica.”

En cap cas, s'han de realitzar tasques plurilingües aïllades, sense cap connexió amb els temes estudiats a l'aula.

Així mateix, hem observat principalment dues pràctiques reeixides relacionades amb les programacions entre el professorat que opta per un enfocament plurilingüe integrador, segons els contextos i els nivells:

1. Introducció de les tasques plurilingües de forma ecològica i regular com a part integrada de les unitats didàctiques o projectes, i/o

2. disseny de projectes plurilingües paral·lels a les sessions habituals d'aprenentatge de llengües, sempre relacionats amb els temes que es tracten a l'aula de llengua.

En cap cas, s'han de realitzar tasques plurilingües aïllades, sense cap connexió amb els temes estudiats a l'aula.

5. Exemples de pràctiques reflexives plurilingües i pluriculturals

Els següents exemples d'aula s'han seleccionat perquè són pràctiques reals que han reeixit i es poden adaptar a diferents nivells i contextos educatius. Recordem que aquí els objectius principals són treballar les estructures, lèxic i expressions de forma oral alhora que es desenvolupen les competències plurilingüe i pluricultural.

Taules rodones plurilingües

Per grups, es preparen taules rodones sobre un tema que s'estigui treballant on cada ponent (estudiant) utilitza una llengua. Aquí es poden incloure les llengües curriculars i les d'origen.

Altres estudiants fan d'intèrprets.

Es graven les Taules Rodones i s'analitzen els aspectes interessants lingüístics i conceptuals per grups.

Cada grup presenta les seves conclusions.

Exploradors plurilingües

La professora reparteix llibres amb il·lustracions o textos ja treballats, un llibre o text per a cada estudiant.

S'explica als estudiants que són a un congrés d'il·lustradors / escriptors (segons convingui) i que, en grups de tres, adoptaran diferents rols: un d'ells serà el relator, un altre serà l'il·lustrador / escriptor i un altre serà l'intèrpret. Al final, tots tres hauran d'interpretar els tres rols.

Si és possible, cada membre del trio se separa: per exemple, el relator contra una paret de l'aula, l'il·lustrador / escriptor en una altra paret i l'intèrpret anirà corrents de l'un a l'altre.

El relator descriu un dibuix del seu llibre o llegeix el text (sempre utilitzant un màxim de tres frases) sense ensenyar-lo a l'intèrpret, qui l'haurà d'explicar en una altre llengua al

l'il·lustrador / escriptor, qui ho dibuixarà o escriurà. L'intèrpret torna al relator i així successivament fins que l'il·lustrador / escriptor ha acabat la tasca.

Finalment, es comparen els dibuixos o textos amb els originals i es comenten els aspectes lingüístics i conceptuals rellevants.

Traducció a vista: Som intèrprets!

El professor (o els estudiants) seleccionen dos textos ja treballats en la mateixa llengua.

Els estudiants treballen en parelles. Cada estudiant rep un dels textos. Individualment, cada estudiant el tradueix o resumeix (segons el nivell i context) en una altra llengua amb les fonts que necessiti, en línia o en paper, per tal d'anar més enllà de traduccions superficials i literals.

Un cop han finalitzat, cada estudiant intenta traduir o resumir de forma oral el text del company/a. NOTA: és molt motivador si intenten fer la traducció o resum oral a velocitat de lectura, amb la màxima rapidesa possible.

Tots dos estudiants escolten (o graven) la traducció o resum a vista del company/a sense interrompre-la –només apunten els aspectes que creuen que poden ser rellevants per comentar un cop acabada la traducció o resum oral.

Comparen la traducció escrita amb la seva producció l'oral i comenten similituds i diferències entre les llengües utilitzades utilitzant la graella presentada al Punt 2.

Es pot presentar una traducció publicada del mateix text si existeix (per exemple, si es treballa un text literari) per acabar de valorar les propostes.

Lectures bilingües (*code-switching*)

Per parelles, els estudiants prenen torns per llegir un text. En la variant bàsica, van llegint el text seguint les llengües escrites intentant no equivocar-se quan aquestes canvien. En una variant més desafiant cada estudiant llegeix cada part en una llengua diferent d'aquella en la qual ha estat escrita. Sempre s'ha de procurar llegir de forma ininterrompuda a velocitat de lectura natural.

Extracte de *The Snow Spider*, Jenny Nimmo¹ (Methuen, 1986/2000):

When Mrs Griffiths had left the room, Gwyn lifted la bufanda del calaix and pressed it to her face. The scent of roses encara era forta. Bethan seemed very nearby. How

---

¹ Tràiler de la pel·lícula: <https://vimeo.com/398028903>

good she had looked amb la seva bufanda groga, els seus cabells foscos and her red mackintosh, all bright and resplendent.

Subtitulació i doblatge

La subtitulació i el doblatge de *tràilers* o extractes de pel·lícules i sèries d'interès pels estudiants permeten analitzar a fons les similituds i diferències entre estructures, lèxic i expressions de cada llengua treballada i, especialment, la competència intercultural. (p. ex. www.audacityteam.org, www.kapwing.com, Windows Movie Maker, iMovie, etc.).

6. Bibliografia

Corcoll, C. i González Davies, M. (2018). "Prácticas plurilingües en el aula de lengua adicional: del concepto a la realidad". In Monográfico: *Hacia el aprendizaje competencial de lenguas adicionales*. (Coord.: Olga Esteve i Montserrat Vilà). *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*. Barcelona: Graó. 32-39.

<https://www.grao.com/es/producto/practicas-plurilingues-en-el-aula-de-lengua-adicional-tx08183538>

Esteve, O. i M. González-Davies. (2016). "Estratègies de transferència interlingüística en l'aprenentatge de llengües addicionals: un Enfocament Plurilingüe Integrador". In *Ensenyar i aprendre llengües en un model educatiu plurilingüe. Metodologies i estratègies per al desenvolupament de projectes educatius i per a la pràctica docent*. (coord. Pereña, M.), Barcelona: Horsori.